

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Psühholoogia instituut
Rakendusliku käitumisteaduse õppekava

Madis Orr

Muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta: analüüs ja
sekkumisvõimalused

Magistritöö

Juhendajad: Johanna Uuemäe, *MA*

Andero Uusberg, *PhD*

Tartu 2026

1. Pealkiri eesti ja inglise keeles

Muusikakoolide õpetajate uskumused ja turvalist õpikeskkonda mõjutavad tegurid: analüüs ja sekkumisvõimalused

Music school teachers' beliefs about a safe learning environment: analysis and intervention possibilities

2. Lühikokkuvõte(kuni 350 sõna).

Turvalise õpikeskkonna loomine ning väärkohtlemise märkamine ja ennetamine huvihariduses on enam tähelepanu koguv teema. Väärkohtlemise all peetakse silmas igasugust füüsilist, emotsionaalset ja seksuaalset kohtlemist ning hooletussejätmist, mis võib ohustada lapse tervist, arengut ja väarikust vastutuse, usalduse või võimusuhte kontekstis. Rahvusvaheliste uuringute andmetel on muusikahariduses väärkohtlemist kogenud ligi kaks kolmandikku õppijatest. Eestis ei ole probleemi levikut veel uuringuga kaardistatud, kuid olukorda süvendab kinnituskallutatusega seotud „asendamatu spetsialisti müüt“, mille tõttu kalduvad otsustajad andekate muusikute eetilisi puudujääke ignoreerima. Lisaks teeb muusikas väärkohtlemisest teatamise sotsiaalselt ja kognitiivselt keerulisemaks tõsiasi, et praegused õpetajad on sageli õppijate tulevased kolleegid. Kuna huviharidust loetakse võrdväärseks formaalharidusega, on oluline tagada selle läbipaistvus ja turvalisus.

Käesoleva uurimistöö eesmärk on välja selgitada, millised muusikakoolide õpetajate uskumused toetavad või pärssivad turvalise õpikeskkonna loomist, et pakkuda sisendit andmepõhise teadusliku sekkumisprogrammi väljatöötamiseks. Uuring lähtub planeeritud käitumise teooriast, aidates mõista uskumuste, normide ja tajutud kontrolli mõju käitumisele. Uuringu sihtrühmaks on muusikakoolide õpetajad, kel on liidriroll ja kohustus kujundada igapäevane õpikeskkond turvaliseks. Andmekogumismeetodina kasutati poolstruktureeritud fookusgrupi intervjuusid täisealiste õpetajatega. Kogutud andmed transkribeeriti kõnetuvastusteenuse abil ja neid analüüsiti kvalitatiivse temaatilise analüüsi meetodil ATLAS.ti tarkvara toel, mille tulemusena valmis süstematiseeritud probleemikaart muusikakoolide õpetajate uskumustega turvalise õpikeskkonna kohta. Uuringu tulemusena leiti 4 toetavat ja 7 pärssivat uskumust, mille

järeel valmis mudel, mis seletab kuidas muusikahariduse süsteemne surve realiseerub läbi õpetajate erinevate uskumuste kaheks võimalikuks teekonnaks. Tulemuse saavutamise kaks tegutsemisahelat, mis käivituvad õpetaja uskumusest lähtuvalt, on orienteeritud sooritusele või protsessile (*joonis 1*).

Koostatud probleemikaardile toetudes tuvastab töö potentsiaalselt teostatavad ja mõjukad lahendused probleemse käitumise muutmiseks. Peamiste sekkumistena analüüsitakse klassiruumidele klaasuste paigaldamist ja raporteerimissüsteemi „turvaline muusika“ loomist. Lahenduste teostatavust hinnatakse finantsiliste piirangute, uskumuste ja valdkonnas valitsevate tihedate sotsiaalsete sidemete valguses. Lõpetuseks esitab töö mõju-uuringu visiooni, mis kirjeldab lahenduse teostatavuse ja tulemuslikkuse tuvastamiseks sobivat uurimisstrateegiat. Väljapakutud uuringus plaanitakse kasutada küsitlusi selgitamaks, kas õpilased ja õpetajad tunnevad end enne ja pärast klaaspaneelide paigaldamist turvalisemalt. Samuti seatakse eesmärgiks tuvastada, kas raporteerimissüsteemi rakendamine aitab realselt kaasa väärkohtlemisjuhtumite arvu vähenemisele.

2.1 Abstract

The creation of a safe learning environment, as well as the recognition and prevention of abuse in hobby education, is a topic gathering increasing attention. Abuse refers to any physical, emotional, and sexual mistreatment or neglect that may endanger a child's health, development, and dignity within the context of a relationship of responsibility, trust, or power. According to international studies, nearly two-thirds of learners in music education have experienced abuse. In Estonia, the prevalence of the problem has not yet been mapped by a dedicated study, but the situation is heightened by the "indispensable specialist myth" related to confirmation bias, which leads decision-makers to ignore the ethical shortcomings of talented musicians. Furthermore, reporting abuse in music is made socially and cognitively more difficult by the fact that current teachers are often the future colleagues of their learners. Since hobby education is considered equivalent to formal education, it is essential to ensure its transparency and safety.

The aim of this research is to determine which beliefs of music school teachers support or hinder the creation of a safe learning environment, in order to provide input for the development of a data-driven scientific intervention program. The study is guided by the Theory of Planned Behavior, which helps in understanding the impact of individuals' beliefs, norms, and perceived control on their behavior. The target group of the study is music school teachers, who hold a leadership role and an obligation to make the daily learning environment safe. Semi-structured focus group interviews with adult teachers are utilized as the data collection method. The collected data is transcribed using a speech recognition service and analysed through qualitative thematic analysis with the support of ATLAS.ti software, resulting in a systematized problem map. As a result of the study, 4 supporting and 7 inhibiting beliefs were identified. A model was created to explain how the systemic pressure of music education corresponds to two possible pathways for music school teachers. The two pathways for achieving the outcome, triggered based on teachers' differing beliefs, are either performance oriented or process oriented (*figure 1*).

Based on the compiled problem map, the thesis identifies potentially feasible and impactful solutions for altering problematic behavior. The primary interventions analyzed are the installation of glass doors in classrooms and the creation of a "safe music" reporting system. The feasibility of these solutions is evaluated considering financial constraints, existing beliefs, and the tight social connections prevailing in the field. Finally, the thesis presents a vision for an impact study, describing an appropriate research strategy to determine the feasibility and effectiveness of the proposed solutions. Within the proposed study, surveys are planned to clarify whether students and teachers feel safer before and after the installation of glass panels. Additionally, it aims to establish whether the implementation of the reporting system realistically contributes to a reduction in the number of abuse cases.

3. Sisukord

1. Pealkiri eesti ja inglise keeles	2
2. Lühikokkuvõte(kuni 350 sõna).....	2
2.1 Abstract	3
3. Sisukord	5
4. Ülevaade (executive summary)	6
5. Probleemi kaardistus	9
a. valitud sihtrühmade probleemsed käitumised, nende olulisus (tagajärjed, ulatus).....	9
b. uuringu eesmärgid (sh uurimisküsimused ja/või hüpoteesid)	11
c. uuringu meetodid (valim, andmete kogumise ja töötlemise võtted)	11
d. uuringu tulemused	13
e. probleemsete käitumiste teket ja püsimist seletavaid tegureid organiseeriv raamistus	19
6. Lahenduste kaardistus	21
Esimene sekkumine: Konkursil auhinnaliste kohtade jagamise lõpetamine	22
Teine sekkumine: Klaasuste või läbipaistvate paneelide kasutamine klassiruumis	23
Kolmas sekkumine: Ekspertõpetaja mudeldusprogramm.....	24
7. Mõju-uuringu visioon või raport	26
a. mõju-uuringu eesmärgid (sh uurimisküsimused ja/või hüpoteesid)	26
b. mõju-uuringu meetodid (sh valim, võrreldavad tingimused, kasutatavad mõõdikud)	26
8. Viited	28
9. Lisad	32

4. Ülevaade (executive summary)

Lahendatav probleem ja kontekst

Rahvusvaheliste uuringute andmetel on väärkohtlemist kogunud kaks kolmandikku muusikaõppes osalejatest.

Muusikaõppes teeb väärkohtlemisest teatamise keeruliseks tihedad sotsiaalsed suhted juhtkondade ja õpetajate vahel kõrge sisenemislävendiga valdkonnas, kus praegused õpetajad on sageli õppijate tulevased kolleegid.

Enamus pilliõppes toimub individuaalselt, kus õpilane ja õpetaja on klassiruumis kahekesi, mis suurendab õpetaja vastutust turvalise õpikeskkonna loojana.

Uuringu eesmärk on mõista, millised muusikakoolide õpetajate uskumused toetavad või pärssivad turvalise õpikeskkonna loomist, et pakkuda sisendit andmepõhise teadusliku sekkumisprogrammi väljatöötamiseks.

RKT ratta rakendamise peamised sammud ja neist saadud taipamised

Kuna spetsiifilisi algandmeid sekkumise disainimiseks on vähe, on neid vaja väljal koguda. Tuginedes planeeritud käitumise teooriale loodi intervjuukavand muusikakoolide õpetajate uskumuste uurimiseks turvalise õpikeskkonna kohta poolstruktureeritud intervjuu abil 11 õpetajaga kolmes fookusgrupis.

Teostati andmete temaatiline analüüs, mille abil koostati turvalist õpikeskkonda toetavate ja pärssivate uskumuste kohta probleemikaart.

Õpetajate käitumist ja tajutud kontrolli turvalisuse tagamisel mõjutavad tugevalt muusikavaldkonna juurdunud subjektiivsed normid ja orienteeritus õpilase saavutusele.

Andmete analüüsi järel loodud mudel seletab kahte võimalikku ahelat muusikakooli õpetaja metoodika valimisel lähtudes tuumuskumusest, kas **õpetaja on nagu bändikaaslane** või **tulemus nõuab paratamatult kannatust ja valu**. Sellest sõltub, kas õppetöö on sooritusele või protsessile orienteeritud.

Lahendustena pakutakse välja 1) konkursil auhinnaliste kohtade jagamise lõpetamise; 2) klaasuste või läbipaistvate paneelide kasutamine klassiruumis; 3) ekspertõpetaja mudeldusprogramm.

Kirjeldatakse potentsiaalset mõju-uuringu visiooni klaasuste või läbipaistvate paneelide kasutamisel klassiruumis. Mõju hindamiseks kasutatakse pilootuuringut, kus osaleks neli kooli. Kaks kooli saaks kohese rahastuse läbipaistvate paneelide paigaldamiseks ning kaks kooli jääksid kuuekuulisse ootejärjekorda. Andmete kogumiseks luuakse eakohane õpilaste tajutud turvatunde küsimustik, mis viiakse läbi enne sekkumist ja kuue kuu möödudes. Katsedisain võimaldab teha nii gruppidevahelisi kui ka grupisisesi võrdlusi. Tulemuste valiidsuse ja teadliku reaktiivsuse vältimiseks jälgitakse kooli juhtkonna poolt paneelide füüsilist manipuleerimist ja tagatakse andmekaitse vastavalt GDPR'ile.

Töö tugevused ja piirangud

Tugevused:

Töö tugineb originaalsele kvalitatiivsele uuringule, mis kaasab sihtpopulatsioonina muusikakoolide õpetajad.

Poolstruktureeritud intervjuude temaatiline analüüs on tugev teoreetiline alus koos planeeritud käitumisteooriaga.

Kvalitatiivse uuringu andmete analüüsi järel valmis originaalne mudel.

Tuletatud lahendusideed põhinevad empiirilistel andmetel.

Piirangud:

Kvalitatiivse uuringu ja piiritletud valimi ($n = 11$) tõttu ei saa tulemusi üldistada kogu valdkonnale. Võimalik vabatahtlikkuse efekt vastajate seas.

Lahenduste kaardistus ja mõju-uuringu etapp on esitatud visioonina, mitte praktiliselt läbiviidud sammudena

Uuringu autor on uuritavate kolleeg muusikahariduse valdkonnas.

Järeldused ja soovitused praktikutele ja teadlastele

Turvalise õpikeskkonna loomine ei seisne õpetaja ühe spetsiifilise käitumise muutmises, vaid vajab mitmekülgseid ja kompleksseid teaduspõhiseid sekkumisi.

Sekkumise disainimise faasis on oluline esmalt defineerida võimalikult täpselt sihtrühm ja konkreetne pärssiv uskumus turvalise õpikeskkonna kohta, mida soovitakse sekkumisprogrammiga muuta. Efektive sekkumise väljakutseks on tasakaalu leidmine õpilase heaolu ning soorituse ja õpetaja tööalaste väljakutsete vahel, pakkudes samal ajal õpetajatele alternatiivseid ja turvalist õpikeskkonda toetavaid oskusi.

Oluline on vältida ülalt-alla pealesunnitud sotsiaalse normi muutust – need ei muuda õpetaja tuumuskumusi turvalise õpikeskkonna ja muusikamaailma normide kohta, vaid võivad tekitada trotsi ja usaldamatust süsteemi vastu.

Iga sekkumisprogramm nõuab hoolikat riskianalüüsi, et hinnata mõju õpilaste heaolule, õpetaja toetamisele ja sekkumise elluviijate ressursidele.

5. Probleemi kaardistus

a. valitud sihtrühmade probleemsed käitumised, nende olulisus (tagajärjed, ulatus)

Turvalise õpikeskkonna loomine ja väärkohtlemise märkamine ja ennetamine huvihariduses on enam tähelepanu koguv teema. Meedias kõnet leidnud väärkohtlemise juhtumid, kus koolijuht kaitseb väärkohtlejast klaveriõpetajat (Kiilberg, 2025) või võtab uuesti tööle samas asutuses alaealiste suunas toimepandud ja kohtus pedofiilias süüdi mõistetud ratsatreeneri, seades kohtuotsuse treeneri teadmiste säilitamise ajendil kahtluse alla (Vasli, 2026). Eeltoodud näited ei ole üksikud erandid, vaid osa laiemast levikust. Eestis ei ole küll läbi viidud uuringut, mis kaardistaks väärkohtlemise levikut muusikahariduses, kuid rahvusvaheliste uuringute andmetel on väärkohtlemist kogunud muusikahariduse valdkonnas ligi kaks kolmandikku õppijatest (Bull, 2019; Incorporated Society of Musicians, 2022).

Väärkohtlemise all peetakse Krugi ja kolleegide (2002) järgi silmas igasugust füüsilist, emotsionaalset, seksuaalset kohtlemist ja hooletussejätmist, mille tagajärjel võib suureneeda potentsiaalne risk lapse tervisele, arengule ja väärkusele vastutuse, usalduse või võimusuhte kontekstis. Väärkohtlemise pikaajalised tagajärjed võivad olla mitmekülgsed ja komplekselt avalduvad, mistõttu on nende ühene defineerimine keeruline, kuid ennetatav turvalise õpikeskkonna loomisega.

Eestis osaleb huvihariduses 77% kuni 17-aastastest noortest (Haridussilm, 2026; Statistikaamet, 2026), mistõttu on oluline, et selles osalemine oleks läbipaistev ja õppija jaoks turvaline (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021). Võimalikult turvalise õpikeskkonna loomiseks ja võimaliku väärkohtlemise ennetamiseks ja avastamiseks on oluline mõista valdkonnas osalejate hoiakuid ja uskumusi, kaardistama tegevusala ohu- ja kitsaskohti, et saaks rakendada teaduspõhiseid sekkumismeetodeid lahenduste leidmiseks. Väärkohtlemise ennetamiseks on oluline toetada õpetajate ja teiste võtmeisikute rolli vägivalda märkamisel, selle ennetamisel ja sellele reageerimisel. Lisaks tuleb silmas pidada, et vägivaltatseja ja ohver võivad erinevates situatsioonides olla erinevates rollides (Civitta, 2025).

Käesolev töö keskendub muusikakoolide õpetajatele kui õpikeskkonna igapäevastele kujundajatele ja õppetöö juhtijatele. Omades erialast pädevust ja olles õppeprotsessis liidri rollis, on õpetajal võimalus ja kohustus kujundada õpikeskkond õppijale turvaliseks. Väärkohtlemise ahelas ja turvalise õpikeskkonna loomises on seotud ka teised osapooled sealhulgas õpilased, lapsevanemad, koolijuhid, koolipidajad ning kõrgkoolid, kes koolitavad muusikakoolide õpetajaid. Fookuse hoidmiseks neid sihtrühmi töös ei uurita. Õpilaste uurimine turvalist õpikeskkonda puudutavatel teemadel oleks oluline sisend, kuid kuna õpilastel on kesised võimalused individuaalõppes õpikeskkonna kujundamiseks, siis ei oleks see antud töö fookust silmas pidades suurt sisendit andev. Lapsevanemate, koolijuhtide, koolipidajate ja kõrgkoolide ei ole üldiselt kursis sellega, mis toimub klassiruumis primaarselt, vaid saavad selle info sekundaarselt kas õpetajalt või õpilaselt.

Õpetajatel on reeglina individuaalselt toimivas muusikaõppes keskne roll, tasakaalustades tehnilise väljaõppe psühholoogilise ja sotsiaalse toetusega. Lisaks pillimängu ja muusikaliste oskuste omandamisele rõhutavad kaasaegsed uuringud õpetaja rolli autonoomia soodustajana, eesmärgipärastades harjutusprotsessi ja toetades eneserefleksiooni oskust, võimaldades õpilasel võtta vastutus oma õppeprotsessi eest (Mateos-Moreno et al, 2025). Individuaalses pilliõppes tegutseb õpetaja professionaalse eeskuju ja hindajana, pakkudes pidevat tuge ja juhendamist õpilase muusikalise identiteedi kujundamisel. Õpetajal on oluline motiveeriv ja emotsionaalne roll, luues positiivse sotsiaal-emotsionaalse keskkonna, mis aitab õpilastel toime tulla sooritusliku stressiga (de Bruin, 2022; Zdravić Mihailović, 2026). Seetõttu on oluline mõista, et lisaks pillimängule kanduvad õpilasesse edasi ka uskumused nii enda kui ka muusikavaldkonna tõekspidamiste ja normide kohta, mis võivad päädida madala enesetõhususega, eneseusu kaotusega, huvi kadumisega ja hilisemate vaimse tervise raskustega ka hilisemas elus; või positiivse poole pealt vastutustundliku, unikaalse ja teadliku ennastjuhtiva õppijaga (Ramstedt, 2023).

b. uuringu eesmärgid (sh uurimisküsimused ja/või hüpoteesid)

Võimalikult turvalise õpikeskkonna loomiseks ja võimaliku väärkohtlemise ennetamiseks ja avastamiseks on oluline mõista valdkonnas olevaid ohu- ja kitsaskohti, et saaks rakendada teaduspõhiseid sekkumismeetodeid lahenduste leidmiseks. Uuring lähtub planeeritud käitumise teooriast ja selle edasiarendustest, aidates mõista, kuidas inimeste uskumused ja hoiakud, normid ja tajutav kontroll mõjutavad ja kujundavad nende käitumist (Ajzen, 1991; Fishbein & Ajzen, 2011)

Väljatoodud teoreetiline raamistik aitab selle uuringu kontekstis tuvastada õpetajate uskumusi, mis võivad toetada või pärssida turvalise õpikeskkonna loomist muusikakoolis, andes sisendi valdkonnas olevate kitsaskohtade paremaks mõistmiseks ning edasiste teaduslike efektiivsete sekkumistehnikate väljatöötamiseks. Uuringust kogutud andmete analüüsi ja teemakohase teaduskirjanduse sünteesina valmib probleemikaart, kus on kaardistatud õpetajate uskumused turvalist õpikeskkonda mõjutavate teguritena. Probleemikaart annab süstemaatilise koondvaate õpetajate uskumustesse, mis on kasulikuks sisendiks lootustandvate sekkumistehnikate valimiseks.

Uuringu eesmärgist juhinduvalt püstitati kaks uurimisküsimust:

- 1) millised muusikakoolide õpetajate uskumused toetavad turvalise õpikeskkonna loomist muusikakoolis;
- 2) millised muusikakoolide õpetajate uskumused pärssivad turvalise õpikeskkonna loomist muusikakoolis?

c. uuringu meetodid (valim, andmete kogumise ja töötlemise võtted)

Probleemikaardi loomiseks vajaliku andmete kogumiseks otsustati kasutada kvalitatiivset uurimismeetodit, mis võimaldab süvitsi mõista muusikakoolide õpetajate uskumusi ja hoiakuid turvalise õpikeskkonna kujundamise kohta. Ajavahemikus aprill 2026 kuni mai 2026 viidi läbi kolm fookusgrupi intervjuud, kokku osales uuringus 11 muusikakoolide õpetajat. Uuringu valim moodustus eesti keel kõnelevatest täisealistest õpetajatest, kes töötavad õppeaastal 2025/26 muusikakoolis õpetajana.

Selle all ei ole mõeldud üldhariduskooli muusikaõpetajat või pilliõppe eratundide andjat. Uuringusse registreerimiseks saadeti muusikakoolide juhtkondadele meilitsi uuringukutse (vt *Lisa 3*) ja registreerimislink, kes jagasid seda oma kollektiivi seas. Fookusgrupi intervjuude läbiviimise aeg ja koht lepiti kokku meilitsi. Uuringus osalemisele ülemist vanusepiiri ei seatud. Üks õpetaja sai osaleda vaid ühes fookusgrupi intervjuus.

Andmekogumismeetodina kasutati poolstruktureeritud fookusgrupi intervjuusid, mis salvestati helisalvestiga ning hiljem transkribeeriti. Intervjuu ülesehitus lähtus ettevalmistatud intervjuu kavandist (vt *Lisa 2*): sissejuhatus, hoiakud, subjektiivsed normid, tajutud käitumuslik kontroll ning lõpuküsimused. Sissejuhatuses tutvustati osalejatele toimuva intervjuu ülesehitust, selgitatakse uuringu eesmärgid ja tausta ning allkirjastatakse teadliku nõusolekulehed (vt *Lisa 4*). Põhiplokid keskenduvad muusikakoolide õpetajate uskumuste kaardistamisele turvalise õpikeskkonna kohta lähtudes planeeritud käitumise teooriast (Fishbein & Ajzen, 2011). Lõpetuses tänatakse osalejaid, rõhutatakse õpetajate rolli olulisust pilliõppes ning vastatakse tekkinud küsimustele.

Uuringu analüüsitavateks toorandmeteks on intervjuude transkriptsioonid, mitte helisalvestised. Transkribeerimiseks kasutatakse abistava töövahendina <https://tekstiks.ee/> kõnetuvastuse automaatset teenust (Olev & Alumäe, 2025), muutmaks helilisel kujul andmed põhimahus kirjalikuks. Seejärel kuulatakse helisalvestised üle ja tehakse transkriptsioonidesse täpsustused või parandused: eristatakse anonüümsust tagades osalejate kõnelemiskorrad, parandatakse valesti transkribeeritud sõnu ja lisatakse konteksti pakkuvaid märkmeid (näiteks kõnelejate naer, pausid, sarkasm). Analüüsiks kasutatakse kvalitatiivse uurimismeetodina temaatilist analüüsi, mille käigus andmed kodeeritakse ehk leitakse ja tähistatakse tekstilõigud, mis on uurimisküsimuste seisukohast aktuaalsed ning otsitakse neile tuginedes latentseid esile joonistuvaid seaduspärasusi. (Braun ja Clarke, 2006, 2021). Temaatilises analüüsis eristavad Braun ja Clarke (2006) kuut tööetappi: 1) andmetega tutvumine ja neisse süvenemine; 2) süstemaatiline kodeerimine tuginedes uurimisküsimustele vastuse leidmiseks; 3) seaduspärade otsimine ehk teemade moodustamine; 4) teemade sobivuse hindamine üksikute koodide ja kogu andmestiku

kontekstis; 5) teemade sisu kirjeldamine ehk seaduspärade täpne defineerimine; 6) tulemuste tõlgendamine. Teemaatiline analüüs võimaldab andmeid süvitsi ja struktureeritult uurida, olles sealjuures paindlik. Intervjuude sisu kodeerimiseks kasutatakse ATLAS.ti tarkvara. Uuringu läbiviimine on kooskõlastatud Tartu Ülikooli teaduseetika komiteega (kooskõlastus 2/T-8) (vt Lisa 1)

d. uuringu tulemused

Uuringus osales 11 muusikakooliõpetajat erinevatest Eesti piirkondadest, tööstaažiga 2 kuni 54 aastat. Andmete analüüsil rakendati kvalitatiivset teemaatilist analüüsi tarkvaras ATLAS.ti. Helisalvestistest valminud transkriptsioonide põhjal läbi viidud kodeerimise käigus tuvastati ja märgiti tekstis korduvad ja kattuvad väited. Tulenevalt püstitatud uurimisküsimustest koondati koodid kahte sisulisse põhikategooriasse: muusikakooli õpetajate turvalise õpikeskkonda **toetavad** ja **pärssivad** uskumused.

Turvalise õpikeskkonna loomist toetavad uskumused

Partnerlus ja usalduslik suhe.

„Meie oleme kokku leppinud, et me oleme tunnis nagu bändikaaslased.“

Õpetaja rolli mõistetakse kui "bändikaaslast", eesmärgiga luua empaatiale ja usaldusele tuginev suhe, arvestades õpieesmärkide seadmisel ka õpilase arvamust. Veendumus, et õppimine põhineb koostööl ja empaatial ning et õpetaja ja õpilane tegutsevad ühtse tiimina.

Positiivne võimestamine ja potentsiaali avamine.

„Minu kui õpetaja roll ongi lapse potentsiaali avamine, et õpetajana tema tugevad küljed üles otsida.“

Uskumus, et õpetaja peamine roll ei ole vigade otsimine, vaid õpilase potentsiaali avamine läbi eduelamuste, julgustamise ja hirmude ületamise toetamise.

Õpilase agentsuse toetamine ja vigade aktsepteerimine.

„Igat ebaõnnestumist ja valet nooti ei ole vaja katastrofiseerida.“ „[Oluline on] tegelikult uskuda lapsesse, et laps annab endast parima, mitte arvata, et laps on halb või laisk.“

Veendumus, et õpilasele peab jääma õppeprotsessis otsustusõigus ja autonoomia ning et vigade tegemine on normaalne ja vajalik osa õppimisest, mida ei tohi katastrofiseerida. Positiivset pingutust kiidetakse ja õpilasse suhtutakse hinnangutevabalt.

Õpetaja paindlikkus toetab õpilase arengut.

„Vajalik on nõuete pidev kohendamine, et õpilasel oleks tunnis meeldiv ja hea.“

Kohandades oma nõudlikkust vastavalt õpilase emotsionaalsele ja füüsilisele seisundile ning toetades õpilase iseseisvust pöörates õpiväljundis rohkem rõhku enesejuhtimise oskustele, mitte pelgalt pillimängu tehnilisele poolele, kujuneb õpilasest autonoomne pillimängija, kes naudib ka rutiinseid tegevusi ja oskab neid iseseisvalt läbi viia.

Turvalise õpikeskkonna loomist pärssivad uskumused

Pillimängu kõrge tehniline tase on kõige olulisem õpiväljund.

„Kui on kontsert, siis see kontsert peab ikkagi olema esteetiline. Ja täpselt nii lihtne see ongi, et kui juba on muusikakooli tuldud ja lähed lavale, siis mingisugune lõpp-produkt peab ikkagi olema.“

Edu defineeritakse pillimängu kõrge tehnilise tasemega, seades selle tihti ettepoole õpilase heaolust.

Karmuse ja kannatuste normaliseeritus.

"Mul oli ka [õpilasena] niimoodi, et pisarad pidid välja tulema, sest ilmselt näpuke oli nõrk. Sa pead selle lihtsalt ära kannatama, aga vaata kui ilusasti sa siis saaksid mängida."

Uskumus, et muusikaliste tulemuste saavutamiseks on vältimatud negatiivsed kogemused, pisarad ja hirm. Õpetajad peavad sageli paratamatuks, et tulemus nõuab kannatust, meenutades enda õpingute aega:

Muusikamaailma pikaajalised traditsioonid.

„Muusikas on nii palju sügavusi ja muusika on selles mõttes halastamatult aus. Kui sa jääd kuskile poolele teele pidama, siis see väljendub sinu mängus.“

Muusikaõppe spetsiifikat nähakse sageli eraldiseisva ja karmi maailmana, kus tulemuse saavutamine nõuab lõputut detailide lihvimist. See valdkondlik mõtteviis loob fooni, kus karmikoelist ja jõulist õpetamist õigustatakse ning normaliseeritakse.

Vastutuse delegeerimine ja usaldamatus lapsevanemate suhtes.

„Osasid vanemaid üldse ei huvita, kuidas ta lapsel muusikakoolis läheb. Siis on mul küll õpetajana tunne, nagu pakun odavat lapsehoiuteenust.“

Lapsevanema tuge nähakse väga olulise osana õpilase edenemisest. Ühest küljest võivad olla lapsevanematel ebarealistlikult kõrged ootused oma laste edenemisele. Teise poolena tuuakse välja lapsevanemate suhtumine muusikakooli kui „odavasse lapsehoiuteenusesse.“ Mõlemal juhul tunnevad õpetajad, et on ilma vajaliku süsteemse toeta ning kogu kasvatustöö, distsiplineerimine ja pillimängus edenemise vastutus on lükatud pilliõpetajale.

Õpilaste ülekoormus.

„Õpilastel on nii palju asju, need samad lapsed käivad igal pool [trennides ja huviringides] ja teevad kõike. Ma vahel tunnen kaasa, et laps teeb vahel rohkem tööd kui mina.“

Turvalise õpikeskkonna loomist takistab sageli õpetajate tunne, et nad ei suuda kontrollida õpilaste suurt koolivälisest ülekoormust ("*laps käib kümnes huviringis*") ega iseseisva harjutamise puudumist.

Füüsilised piirid ja hirm juriidiliste tagajärgede ees.

„Tänapäeval sa ei tohi last väga puudutada. Pärast kohtujuhtumit olen täiesti teadlik, ma ei näpi lapsi enam niimoodi, igaks juhuks ütlen ette, et „nüüd ma tulen ja sätin sinu asendit“.“

Õpetajad on teadlikud füüsiliste piiride olemasolust ja vajalikkusest, kuid ei austa õpilase autonoomiat. Enne füüsilist kontakti teavitatakse õpilast asendi korrigeerimises, aga ei küsita õpilase käest nõusolekut, millest tal oleks võimalik keelduda. Hirm kaasaegsete normide ees, kus lapse asendi füüsiline korrigeerimine võib kaasa tuua juriidilised tagajärjed või mainekahju, muudab õpetaja distantsi hoidvaks ja pingeliseks.

Autoritaarne võimudünaamika.

„See on nii halb tee, kui sa annad järele, kui sa mõtledki üks kord, et annan järele. Nad on nii nutikad, eriti väikesed.“

„Mina olen kokku leppinud, et tunnis otsustan mina ja viimane sõna peab jääma õpetajale.“

Uskumus, et õpetaja on ülevalt-alla kontrollija rollis. Väljendub autoritaarses suhtlusstiilis ja õpilaste tunnete ning vajaduste väheses arvestamises.

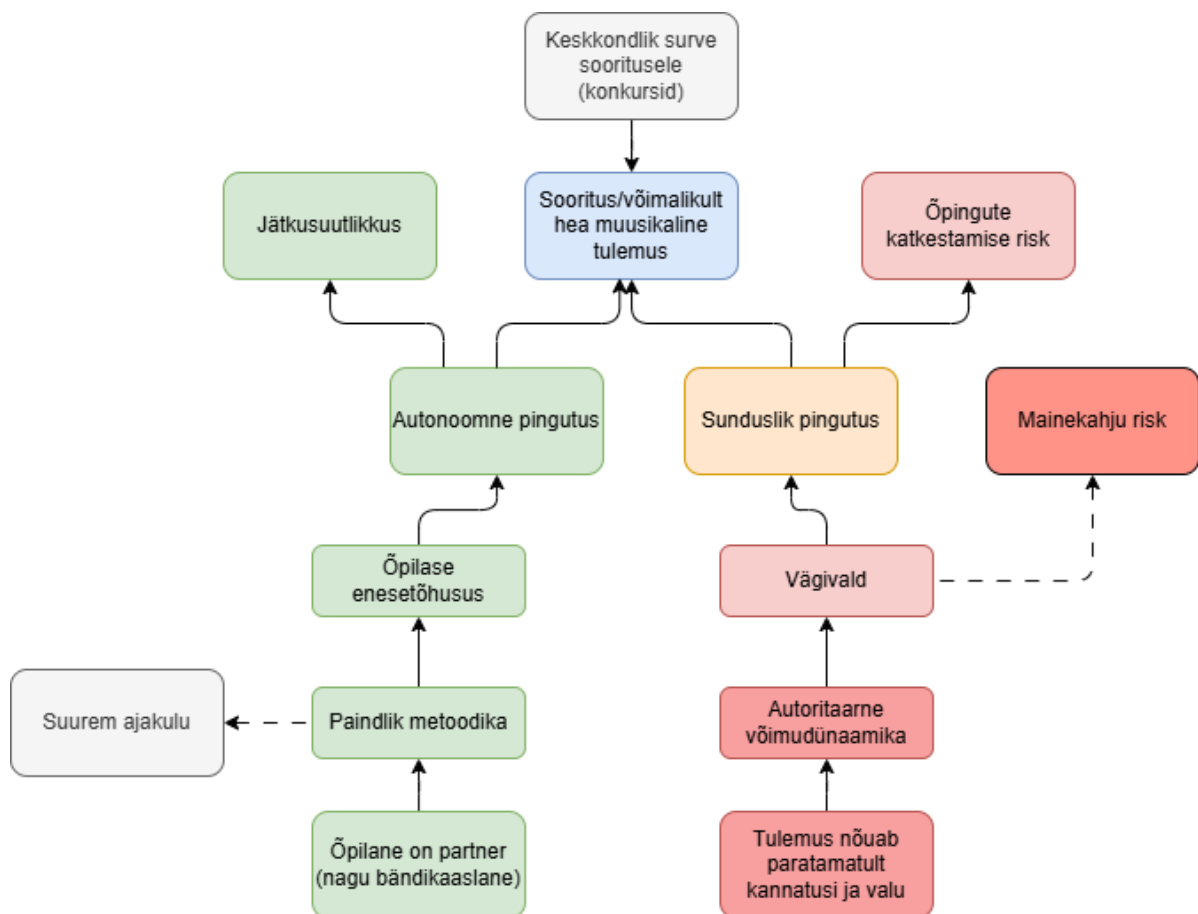
Esitatud joonis kujutab endast mudelit (*joonis 1*), mis selgitab, kuidas muusikahariduse süsteemne surve realiseerub läbi õpetajate erinevate uskumuste kaheks võimalikuks teekonnaks. Mudeli käivitavaks süsteemseks lähtepunktiks on ülal asuv **keskkondlik surve sooritusele (konkursid)**. See tähistab institutsionaalset ootust, mis sunnib õpetajat iga hinna eest saavutama lühiajalist eesmärki **sooritus/võimalikult hea muusikaline tulemus**. Selle eesmärgi saavutamiseks valib õpetaja oma tuumuskumusest lähtuvalt ühe kahest teekonnast. Kuna õpetaja

eesmärgiks on õpilase võimalikult hea sooritus, sõltub tuumuskumusest otseselt, kas ahel selle saavutamiseks on õpilas- või õpetajakeskne. Metoodika rakendumisel on mõju õpilasele ehk sooritajale.

Järgnevalt on lahti kirjutatud mõlemad ahelad: alt üles **tuumuskumus -> metoodika -> mõju õpilasele -> pingutuse tüüp -> tulemus**

Joonis 1

Sooritusele suunatud pedagoogiliste valikute ja uskumuste mudel

Märkus: Mudel illustreerib kahe vastandliku muusikahariduses levinud uskumuse ja neist tulenevate käitumisstrateegiatega mõju õpilase pingutusele ja õpingute pikaajalistele tagajärgedele. Katkendliku joonega tähistatud kastid ja nooled (**suurem ajakulu** ning **mainekahju risk**) osutavad takistustele, mis pärsivad vastava metoodika valimist ja rakendamist. Autori koostatud.

Õpilaskeskne autonoomiat toetav teekond (roheline ahel)

Baseerub sisemisel motivatsioonil ja õpilase arengu toetamisel, olles psühholoogiliselt turvaline.

Tuumuskumus: Õpilane on partner (nagu bändikaaslane). Õpetaja usub, et muusikaline areng toimub kõige paremini koostöises ja hinnangutevabas suhtes, kus õpilase autonoomiat austatakse.

Metoodika: Paindlik metoodika. Õpetaja kohandab õppeprotsessi vastavalt õpilase seisundile ja vajadustele.

Joonisel olev katkendlik nool viitab, et selle metoodika rakendamine nõuab õpetajalt **suuremat ajakulu**, mis võib olla tajutud takistus eesmärgi poole liikumisel.

Mõju õpilasele: Õpilase enesetõhusus. Paindlik ja toetav keskkond kasvatab õpilases usku oma isiklikku võimekusse ja tõstab enesejuhtimisega seotud oskuseid.

Pingutuse tüüp: Autonoomne pingutus. Õpilane harjutab sisemisest soovist ja huvist, võttes ise vastutuse oma edenemise eest.

Pikaajaline tulemus: Tagatakse muusikaga tegelemise **jätksuutlikkus**, õpilane tegeleb suurema tõenäosusega muusikaga oma elus harrastajana või professionaalina ka pärast muusikakooli lõpetamist, sest talle on jäänud terve ja rõõmus suhe muusikaga, mida toetab kõrge enesetõhusus, sisemine motivatsioon ja tegutsemisrõõm.

Autoritaarne teekond (punane ahel)

Baseerub välisel kontrollil ja hirmul, mis võib olla otsetee heale sooritusele, kuid millel on laastav pikaajaline mõju õpilasele.

Tuumuskumus: Tulemus nõuab paratamatult kannatusi ja valu. Õpetaja usub, et hea sooritus on saavutatav vaid läbi karmuse ning kannatus ja valu on professionaalse arengu vältimatu osa.

Metoodika: Autoritaarne võimudünaamika. Õpetaja võtab endale eksimatu meistri rolli, seades hea muusikalise soorituse ettepoole õpilase heaolust.

Mõju õpilasele: Jäik ja sooritusele keskendunud õpikeskkond kulmineerub õpilase suunal rakenduva **vägivallaga** (vaimne surve, hirmutamine, manipuleerimine).

Katkendlik nool näitab, et tänapäeval pidurdab õpetajat seda teed lõpuni minemast **mainekahju risk** (hirm kaebuste või juriidiliste tagajärgede ees), mis paneb õpetaja tugeva sisemise konflikti olukorda.

Pingutuse tüüp: Sunduslik pingutus. Õpilane harjutab ja pingutab välise motivatsiooni ajal soovist vältida õpetaja halvakspanu või häbitunnet.

Pikaajaline tulemus: Suureneb **õpingute katkestamise risk**, kuna õpilane tegutseb välise motivatsiooni ajal, sooviga vältida õpetaja halvakspanu või häbitunnet. Õpilase psühholoogilised põhivajadused ei ole täidetud, mille tulemusena ei pruugi õpilasel olla iseseisvaid oskusi enda muusikaliseks aitamiseks, võib süveneb sisemine ebakindlus ja soodustuda identiteedikriis. Lisaks võib kaasneda sisemise motivatsiooni hääbumine, läbipõlemine ja psühholoogilise heaolu langus (Ryan & Deci, 2000).

Hirm ja sundus toovad kaasa kiire kuuletumise, mistõttu saavutatakse samuti **sooritus/võimalikult hea muusikaline tulemus**, andes õpetajale valekinnituse, et autoritaarne meetod toimib.

e. probleemsete käitumiste teket ja püsimist seletavaid tegureid organiseeriv raamistus

Käesoleva uuringu tulemustest selgus, et muusikakoolide õpetajad kogevad õpikeskkonna kujundamisel mitmekesiseid ametialaseid väljakutsed, mis mõjutavad nende tööefektiivsust ja õpilase heaolu. Ühe keskse teemana tuuakse välja õpikeskkonna muutust õpilaskesksemaks ja sellega seoses tekkivaid väljakutseid õpilastele piiride kehtestamisega kaotamata head muusikalist tulemust.

Uuringu tulemustest selgub, et õpetajatel on kinnistunud tuumuskumused muusikamaailma normide ja reeglite kohta, kus hea muusikalise tulemuse saavutamiseks on kannatused ja negatiivsed emotsioonid vältimatud. Õpetajad peavad valu ja kannatusi paratamatuks ning õigustavad neid isiklike kogemustega, normaliseerides karmikoelist ja jõulist õpetamist, põhjendades seda muusikamaailmas vajaliku kõrgendatud pingutusvajalikkusega. Selline ahel taastoodab ja õigustab vertikaalset võimuahelat õpilase ja õpetaja vahel ning seda on keeruline muuta, kuna muusikaharidus toimib sageli kõrge sisenemislävega suletud ökosüsteemina, kus prevaleerib õpetaja ja õpilase vahel meistri-selli suhe, mille tagajärjel on õpilase autonoomia viidud miinimumini. Õpilane võib selektiivselt ignoreerida omaenda füüsilist valu või ebamugavust ega julge seda väljendada ning peab seda õpiprotsessi paratamatuseks, internaliseerides selle normina (Milgram, 1964).

Olulise väljakutsena toodi keskkondlike teguritena välja õpilaste suurt koormust ja vähest tajutavat lapsevanemate tuge, mille tõttu jääb õpilasel iseseisvaks harjutamiseks vähe aega. Hea tehnilise taseme saavutamiseks päädib selline olukord suurema pingutusena klassiruumis, mis paneb õpetajat valima võimalikult efektiivset meetodikat võimalikult hea tulemuse saavutamiseks. Seda mõjutab ka keskkondlik surve sooritusele konkursite ja õppekavade nõuete näol, kus õpetajad näevad tehniliste nõuete langetamist järeleandmisena lõppsoorituses ning on pidevalt katsetamas ja otsimas õpilaste piire.

Paljud muusikakoolide õpetajate tööalased väljakutsed on seotud tasakaalu leidmisega õpilasele toetava ja turvalise õpikeskkonna loomise ning võimalikult hea muusikalise tulemuse vahel. Õpetajad on teadlikud õpilase toetamise võimalustest ning rõhutavad selle vajalikkust, kuid klassiruumis prevaleerib autoritaarne võimudünaamika. See viitab õpetajate kõrgele motivatsioonile õpilasi toetada ning kõrgele teadlikkusele turvalise õpikeskkonna teguritest, kuid tugevad tuumuskumused ja isiklikud kogemused toetavad saavutuspõhist muusikaharidust.

6. Lahenduste kaardistus

Käesoleva töö tulemused näitavad, et turvalise õpikeskkonna loomine ei seisne ühe spetsiifilise käitumise muutmises, vaid vajab mitmekülgseid ja kompleksseid õpetajate erinevatest tuumuskumustest lähtuvaid tõenduspõhiseid sekkumisi. Kuna üht universaalset lahendust ei ole, tuleb sekkumise disainimise faasis esmalt defineerida võimalikult täpselt sihtrühm ja konkreetne pärssiv uskumus turvalise õpikeskkonna kohta, mida soovitakse muuta. Efektiivse sekkumise tuumaks on tasakaalu leidmine õpilase heaolu ja õpetaja tööalaste väljakutsete vahel, pakkudes samal ajal õpetajatele alternatiivseid ja toetavaid oskusi.

Sekkumise väljatöötamisel on oluline hinnata eeldatavat mõjukust ning teostatavust, mille koosmõjus saab otsustada, milline sekkumine oleks efektiivne ja elluviidav. Eeldatava mõjukuse all peetakse silmas turvalise õpikeskkonna loomist pakkudes lahendust õpetajate tööalastele väljakutsetele ja keskendudes õpilase heaolule. Teostatavust käsitletakse kui sekkumise praktilist võimalikkust, võttes arvesse implementeerimisele kuluvaid ressursse, psüühikalisi toimetehhanisme ja sotsiaalset normi. Sekkumiste hindamisel kasutati nii eeldatava mõju kui teostuse hindamiseks 5-punktist skaalat.

Lahendusvõimalusi kaaludes on oluline eesmärgistada, kas sekkutakse juurpõhjuse või sümptomi tasandil. Akuutsete probleemide korral on tõhusad füüsilist keskkonda ja seeläbi käitumist muutvad sekkumised, näiteks klaasuste paigaldamine. Juurpõhjuse tasandil sekkumist disainides peab varuma aega ja ressursse, kuna sotsiaalsete normide muutmine ja nihe õpetaja uskumuste muutuses on pikk protsess, mis vajab stabiilset finantseeringut ja pidevat eesmärkide ülevaatamist. Sekkumise ajal on usalduse hoidmiseks oluline vältida ülalt-alla pealesunnitud sotsiaalse normi muutust – need ei muuda õpetaja tuumuskumusi turvalise õpikeskkonna ja muusikamaailma normide kohta, vaid võivad tekitada trotsi ja usaldamatust haridussüsteemi vastu. Lõpetuseks nõuab iga sekkumisprogramm, nii füüsilise keskkonna muutmine kui ka uskumuste nügimine, hoolikat riskianalüüsi, et hinnata mõju õpilaste heaolule, õpetaja toetamisele ja sekkumise elluvijate ressurssidele.

Esimene sekkumine: Konkursil auhinnaliste kohtade jagamise lõpetamine

Auhinnaliste kohtade jagamise lõpetamine konkursitel vähendaks õpetajatepoolset survet õpilastele nii enne konkursi toimumist ettevalmistavas faasis, kui ka nihutaks sotsiaalset normi muusikamaailmas, nihutades seda sooritusest meisterlikkusele. Pingeridade loomine pärsib sisemist motivatsiooni, suunates fookuse õpilase arengult pelgalt sooritusele. Kõrgema sisemise motivatsiooniga ning autonoomselt tehtud tegevused on nauditavamad ning seetõttu ka jätkusuutlikumad (Evans, 2015). Selle sekkumisprogrammi implementeerimine muusikamaastikul oleks kasulik valdkonnale tervikuna, aidates tagada järelkasv ja valdkonna õitseng. See saaks toimuda Eesti muusikakoolide liidu eestvedamisel, kes on põhiline konkursikorraldaja, kus osalevad muusikakoolide õpilased üle Eesti. Kohtade jagamise asemel võiks toimuda personaalse konstruktiivse tagasiside andmine igale osalejale ja eraldi preemiad näiteks 'ekspressiivne mängija', 'mitmekülgne kava'.

Sekkumise efektiivseks rakendamiseks oleks tarvis välja töötada kindel tagasisideleht, mida žüriiliige saaks täita ning hiljem kirjutatakse igale osalejale konstruktiivne eakohane tagasiside. Samuti oleks vaja koolitusi žüriiliikmetele, kuidas anda toetavat tagasisidet ning selgitada, mis on sellise sotsiaalse normi muutuse taga. Sekkumise rakendamisel võib saada takistuseks žüriiliikmete koolitamiseks kuluv raha ja konkursikorraldaja madal motivatsioon viia sisse väärtusküsimusel põhinevat muutust.

Väljakutsed sekkumise elluviimisel on suured, kuna pikaajase traditsiooni muutmine saavutuspõhises muusikavaldkonnas kohtab nii õpetajatelt kui muusikakoolide liidult vastupanu, kuna muudab sotsiaalset normi järsult. Kui praegu on hea tulemus konkursil ka õpetajale signaal, et tehtud töö on tulemuslik, võib pingerea kaotamine lüüa kõikuma õpetaja enda töö hindamise ja mõtestamise.

Eeldav mõjucus: 4 (kõrge)

Teostatavus: 2 (madal)

Teine sekkumine: Klaasuste või läbipaistvate paneelide kasutamine klassiruumis

Füüsilise keskkonna muutmine hõlmaks õppeklassidele helikindlate kuid läbipaistvate paneelide paigaldamist või klaaspaneelidega uste paigaldamist. Tegemist füüsilise keskkonna vaikimisi seadete muumisega, kus vaikimisi normiks saaks olukord, et koridoris viibijatel on võimalus näha klassiruumis toimuvat.

Et sekkumine oleks efektiivne, peaks paigaldatavad paneelid vastama *Visual Safety Zone* (VSZ) nõutele ja olema minimaalselt mõõtmetega 40x120cm, asudes kõrgusel, mis võimaldab vaadet nii täiskasvanud õpetajale kui ka istuvale lapsele. Lähenemine tugineb loomuliku järelvalve printsiibile, mis vähendab hälbivat käitumist keskkonnas, kus puuduvad pimedad nurgad (Cozens & Love, 2015). Selline lähenemine tugineb vaadeldavuse efektile, kus inimeste kalduvus jälgida sotsiaalseid norme kasvab kuni 35%, kui nad tajuvad, et neid võidakse jälgida (Bateson *et al.*, 2006). Lisaks oleks selline muutus kasulik varasema uuringu tulemustele tuginedes nii 82% õpilastele, kelle turvatunnet see suurendaks, kui ka õpetajatele, kellest 90% on varasemalt leidnud, et läbipaistvuse suurendamine aitab vähendada ka valesüüdistuste riski (Bull, 2019). Läbipaistev paneel muudab ruumi õpetaja 'eravaldusest' avalikuks ruumiks, mistõttu on võimalik väärkohtlemine kergesti avastatav ning kõrvalseisjatel tekib sotsiaalne kohustus reageerida olukorrale.

Läbipaistvate paneelide lisamine muusikakoolide õppeklassidele võib tuua kaasa ka kitsaskohti, mida tuleks arvesse võtta sekkumise kavandamisel. Üks suuremaid takistusi on suurem majanduslik kulu koolide jaoks. Huviharidus on valdkond, kus ei ole üleliigseid finantsressursse, enamasti sõltutakse kohaliku omavalitsuse poolt eraldatud rahast ning õppemaksuna kogutust. Selle murekoha lahendamiseks võiks kaaluda riiklikku meetet, kus keskvalitsus lisaks puuduoleva summa tavalise ukse ja suure läbipaistva paneeliga ukse vahel. See eeldaks reaalse sammuna nõ 'klaaspaneeli fondi' loomist Kultuuriministeeriumi poolt, mis aitaks efektiivselt saavutada nende eesmärgi tagada järelkasv ja turvaline loomekeskkond kultuuri valdkonnas (Kultuuriministeerium, 2021) ning samal ajal nügiks koole eelistama turvalisemat õpikeskkonda loovat valikut renoveerimisprotsessis.

Sihtotstarbeline rahastus on tõhusam, kuna vähendab asutuste vastuseisu ja teeb turvalisema valiku koolidele lihtsamaks. Teine kitsaskoht, mida saab välja tuua, on võimalik õppetöö segamine läbipaistva paneeliga ukse kasutamisel. Koridoris olijad võivad segada õppetööd väljaspool klassi nähes sõpra või tuttavad teisel pool läbipaistvat paneeli. Aktiivne selgitustöö õppeasutuse tasandil lahendaks selle potentsiaalse kitsaskoha.

Sekkumise kontroll ja sellest tulenev käitumise muutuse efekt on väline ja ei pruugi muuta õpetaja uskumusi võimudünaamika ümberhindamisel. Võib juhtuda ka olukord, kus õpetaja ei tõsta häält, aga kogunenud frustratsioon avaldub öela kiusu või alandamisena.

Eeldatav mõjukus: 2 (madal)

Teostatavus: 4 (kõrge)

Kolmas sekkumine: Ekspertõpetaja mudeldusprogramm

Luaa koolitused õpetajatele maailma juhtivatelt pilliõpetajatelt, kus igapäevase tunni vaatlemise formaadis toimub positiivse ja õpilase sisemist motivatsiooni ja autonoomiat toetava metoodika järgi tundide jälgimine. On oluline, et tegemist ei oleks muusikamaailmas traditsioonilises mõttes meistriklassiga, kus töötatakse andeka noorega, kelle esituses lihvitakse mõnd tehnilist tõket, vaid argise tunniga. Kui õpetaja näeb valdkondlikult tunnustatud ja lugupeetud kolleegi järjepidevalt saavutamas häid tulemusi kasutades paindliku pedagoogilise praktikat, võib muutuda õpetaja uskumus, et muusikavaldkonnas on tulemuste saavutamiseks negatiivsed kogemused ja kannatused vältimatud ja normaalne. Kirjeldatakse sotsiaalse mudeldamise abil näitab ekspertõpetaja, et ka temal ei õnnestu kõik asjad esimesel katsel, kuid lahenduskäike mudeldades ning süsteemse refleksiooni läbiviimisel võib nihkuda õpetaja uskumus võimudünaamika kohta.

Sekkumise rakendamiseks on vajalik defineerida sihtgrupp võimalikult täpselt, et disainida kindlat uskumust sihtiv mudeldusprogramm. Selline töö nõuab suurt kompetentsi programmi loojatelt. Tuvastades pärssiva uskumuse turvalise

õpikeskkonna kohta, mida minna muutma, on järgmine kitsaskoht huviliste leidmine ja mõju püsivuse hindamiseks raamistiku loomine. Oluline kitsaskoht on ka õpilase nõusolek sellega, et tema arengut jälgib mitu õpetajat, keda ta ei pruugi teada.

Kuna tegemist on spetsiifilise valdkonnaga, on kõigi vajalike kompetentsidega inimeste leidmine keeruline. Edukaks sekkumise rakendamiseks oleks vaja tagada stabiilne rahastus, meeskond, kes juhib pedagoogilist ja teoreetilist poolt, ekspertõpetajat, kes suudab läbi viia näidistunde saavutades kõrge tehnilise taseme ja toetades õpilase autonoomiat ja sisemist motivatsiooni. Sekkumise rakendamine vajab õpetajatelt ühise aja leidmist ning kõrget motivatsiooni avatusele, mis võivad osutada takistavateks teguriteks.

Eeldatav mõjusus: 4 (kõrge)

Teostatavus: 3 (keskmine)

7. Mõju-uuringu visioon või raport

a. mõju-uuringu eesmärgid (sh uurimisküsimused ja/või hüpoteesid)

Mõju-uuringu eesmärgiks on hinnata füüsilise keskkonna läbipaistvuse suurendamise põhjuslikku mõju õpetaja käitumise muutusele ning õpilase tajutavat turvatunnet enne ja pärast paneelide paigaldamist. Kuigi õpetaja tuumuskumused ei pruugi selle sekkumise tagajärjel muutuda, on eeldatav, et vaadeldavuse efekti tõttu muutub õpikeskkond turvalisemaks, kuna õpetaja ei taju klassiruumi 'eravalduena', vaid avatud ruumina ning seetõttu korrigeerib vaadeldavuse efekti mõjul oma käitumist õpilase suhtes. Uurimisküsimused:

1. Kuidas mõjutab klassiruumi füüsilise läbipaistvuse suurendamine õpilaste tajutud turvalisust individuaaltundides?
2. Millisel määral esineb sekkumise rakendamisel tahtlikku füüsilise keskkonna manipuleerimist, näiteks läbipaistvate paneelide varjamist?

b. mõju-uuringu meetodid (sh valim, võrreldavad tingimused, kasutatavad mõõdikud)

Mõju hindamise tuvastamiseks oleks kõige parem viia läbi pilootuuring, et tõstatunud murekohti adresseerida ja ettepanekuid praktikutelt arvesse võtta enne kui liikuda sekkumisprogrammi mastaapsemale rakendamisele. Sekkumise mõju hindamiseks disainitaks randomiseeritud kontrollgruppidega uuring, kus osalejateks on muusikakoolid, kes taotleavad Kultuuriministeeriumilt lisarahastust läbipaistvate paneelidega uste soetamiseks. Pilootuuringu suuruseks võiks olla alustuseks neli muusikakooli, kus kaks muusikakooli saavad Kultuuriministeeriumist taotleda kohest rahastust, ülejäänud kaks kooli kuue kuu möödudes. See võimaldaks võrrelda koole, kus sekkumine juba toimub, ootejärjekorras olevate koolidega ehk kontrollgrupiga, tagades, et kõik taotlejad ja kõik õpilased saavad lõppkokkuvõttes turvalisema õpikeskkonna. Uuringudisain võimaldaks analüüsida andmeid kahel tasandil:

gruppidevaheline võrdlus sekkumisgrupi ja kontrollgrupi vahel ning grupisisene võrdlus enne ja pärast sekkumist.

Enne läbipaistvate uste või paneelide paigaldamist on vajalik läbi viia eneseraporteeritud tajutud turvatunde baastaseme küsitlus õpilaste seas. Tagamaks võimalikult suure vastajate hulga, peaks küsimustik olema lihtsasti läbitav ja arvestama õpilaste vanust. Näiteks paluda õpilastel hinnata lihtsasti sõnastatud küsimuste põhjal *“kui turvaliselt tunned end erialaõpetajaga kahekesi olles?”* 6-punktilisel Likerti skaalal, vältides keskmist neutraalset vastust. Soovides koguda infot õpilase tajutud sotsiaalse normi kohta, tuleb kasutada vinjett-testi, kus paluda õpilastel leida etteantud konfliktiolukorra kohta vastusevariantide seast enda reageerimine antud olukorrale ning mida õpilane peaks õigeks käitumiseks antud olukorras. Selle juures peab arvestama, et hüpoteetiline ja reaalne tegutsemine ei pruugi kokku langeda kavatsus-tegevus lõhe tõttu. Seeläbi oleks kinnistunud õpilaste tajutud turvalisuse baastase, mida saab pärast sekkumise kestust mõõta iga kuue kuu tagant ning analüüsida koolisisest muutust võrreldes koole, kus sekkumine on jõustunud ja koole, kus sekkumist ei ole veel alustatud. Uuringu läbiviidavusest teadliku reaktiivsuse vältimiseks oleks vajalik registreerida kooli juhtkonna poolt tähelepanekuid, kui mõni paneel on kinni kaetud või muul moel manipuleeritud, et tagada küsimustikkude tulemuste valiidsus. Sekkumise kaardistamise raamistiku oluliseks alustalaks on põhimõte, et efektiivse sekkumise loomise aluseks on vajalik sihtpopulatsiooni kaasamine, et mõista sekkumise konteksti iseärasusi ja nüansse (Eldredge et al, 2016). Kõiki andmeid tuleb koguda ja säilitada vastavalt GDPR'i nõuetele tagades õpilaste täieliku anonüümsuse, mis on eelduseks ausate vastuste saamiseks tundlike teemade kohta uuringute läbiviimisel.

8. Viited

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)

Bateson, M., Nettle, D., & Roberts, G. (2006). Cues of being watched enhance cooperation in a real-world setting. *Biology Letters*, 2(3), 412–414. <https://doi.org/10.1098/rsbl.2006.0509>

Benedict, C., Schmidt, P., Spruce, G., & Woodford, P. (2015). *The Oxford Handbook of Social Justice in Music Education*. Oxford University Press.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Braun, V., & Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE.

Bull, A. (2019). *Class, control, and classical music*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190844356.001.0001>

de Bruin, L. R. (2022). Being and becoming instrumental musicians and teachers: A post-qualitative exploration. *Frontiers in Education*, 7, artikkel 974184. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.974184>

Civitta (2025). Vägivallaennetuse kokkuleppe mõjuanalüüs ja poliitikasoovitused. Tallinn: Civitta Eesti AS. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-01/VEKO%20aruanne_Civitta_2801_UUS.pdf

Cozens, P., & Love, T. (2015). A review and current status of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED). *Journal of Planning Literature*, 30(4), 393–412. <https://doi.org/10.1177/0885412215595440>

Eldredge, L. K. B., Markham, C. M., Ruiter, R. A. C., Fernández, M. E., Kok, G., & Parcel, G. S. (2016). *Planning health promotion programs: An intervention mapping approach* (4th ed.). Jossey-Bass.

<https://www.perlego.com/book/998175/planninghealth-promotion-programs-an-intervention-mapping-approach-pdf>

Evans, P. (2015). Self-determination theory: An approach to motivation in music education. *Musicae Scientiae*, 19(1), 65–83.

<https://doi.org/10.1177/1029864914568044>

Fishbein, M., & Ajzen, I. (2011). *Predicting and changing behavior: The reasoned action approach*. Routledge.??????

Haridus- ja Teadusministeerium. (2021). *Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035*. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

Haridussilm. (2026, 22. mai). *Huvihariduse ülevaade*. Haridus- ja Teadusministeerium. <https://haridussilm.ee/ee/huviharidus/huviharidus/huviharidus-ulevaade>

Independent Society of Musicians. (2018). *Dignity at work: A report on sexual harassment in the music profession*. https://www.ism.org/images/images/ISM_Dignity-at-work-April-2018.pdf

Kiilberg, K. (2025, 19. november). Tallinna Muusikakeskkooli traumad: „Keskkooli lõpuks olin raskelt läbipõlenud, töövõimetu ja suitsiidsusele kalduv.“ *Õhtuleht*. <https://www.oh tuleht.ee/1144439/tallinna-muusikakeskkooli-traumad-keskkooli-lopuks-olin-raskelt-labipolenud-toovoimetu-ja-suitsiidsusele-kalduv->

Kultuuriministeerium. (2021). *Kultuuri arengukava 2021–2030*. <https://www.valitsus.ee/sites/default/files/documents/2021-11/Kultuuri%20arengukava%202021-2030.pdf>

Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., & Lozano, R. (Eds.). (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization.

Mateos-Moreno, D., García-Perals, J., & Maxwell, T. W. (2025). Teaching to practice productively and consciously: an action-research study in one-to-one

instrumental music teaching. *Music Education Research*, 27(2), 203–214.

<https://doi.org/10.1080/14613808.2025.2465248>

McPhail, G. J. (2013). Developing student autonomy in the one-to-one music lesson. *International Journal of Music Education*, 31(2), 160-172.

<https://doi.org/10.1177/0255761413486407>

Milgram, S. (1963). Behavioral Study of Obedience. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(4), 371–378.

Olev, A., & Alumäe, T. (2025). Open source platform for Estonian speech transcription. *Language Resources and Evaluation*, 59, 4421–4438.

<https://doi.org/10.1007/s10579-024-09777-1>

Osher, D., Cantor, P., Berg, J., Steyer, L., & Rose, T. (2018). Drivers of human development: How relationships and context shape learning and development. *Applied Developmental Science*, 24(1), 6–36. <https://doi.org/10.1080/10888691.2017.1398650>

Özevin, B. (2022). Music class and abuse. *Athens Journal of Education*, 9(4), 575–592. <https://doi.org/10.30958/aje.9-4-3>

Pace, I. (2013, 29. november). The culture of music education lends itself to abuse. *Tes Magazine*. <https://www.tes.com/magazine/archive/culture-music-education-lends-itself-abuse>

Ramstedt, A. (2023). Emotional abuse in classical music education in Finland: A study of Finnish women musicians' experiences. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 22(3), 198–226. <https://doi.org/10.22176/act22.3.198>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>

Statistikaamet. (2026, 22. mai). *Üldharidus*. <https://stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/haridus/uldharidus>

Stirling, A. E., & Kerr, G. A. (2008). Defining and categorizing emotional abuse in sport. *European Journal of Sport Science*, 8(4), 173–181.

<https://doi.org/10.1080/17461390802086281>

Vasli, K. (2026, 18. märts). Omal ajal pedofiilias süüdi mõistetud lhaste ratsakooli eksdirektor on otsapidi asutuse juures tagasi. Kohalikud on pahased. *Delfi*.
<https://www.delfi.ee/artikkel/120442992/omal-ajal-pedofiilias-suudi-moistetud-ihaste-ratsakooli-eksdirektor-on-otsapidi-asutuse-juures-tagasi-kohalikud-on-pahased>

Zdravić Mihailović, D. (2026). The role of a teacher in music education of young professional musicians. *Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education*, 4(1), 57–66. <https://doi.org/10.22190/FUTLTE2001057Z>

9. Lisad

Töö intellektuaalset omandit reguleeriv litsents

Lisa 1. Töö intellektuaalset omandit reguleeriv litsents

Mina, Madis Orr,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Eesti muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta”, mille juhendajad on Johanna Uuemäe ja Andero Uusberg, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Madis Orr 15.05.2026

Lisa 1. Eetikakomitee kooskõlastus

Tartu Ülikooli teaduseetika komitee

Protokolli number: 2/T-8

koosolek: 16.02.2026

Komitee koosseis:

Esimees:

Maire Peters Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, geneetika kaasprofessor

Aseesimees:

Anni Tamm Tartu Ülikool, sotsiaalteaduste valdkond, arengu- ja koolipsühholoogia lektor / arengupsühholoogia teadur

Liikmed:

Diva Eensoo Tervise Arengu Instituut, teadur

Kalle Kisand Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, laborimeditsiini professor

Piret Koosa Eesti Rahva Muuseum, teadur

Malle Kuum Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, farmakoloogia lektor / farmakoloogia teadur

Rael Laugesaar Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, lastehaiguste lektor

Raivo Puhke Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, funktsionaalse morfoloogia lektor

Atko-Sulhan Remmel Tartu Ülikool, humanitaarteaduste ja kunstide valdkond, religiooniuuringute kaasprofessor

Anna-Liisa Tamm Tartu Tervishoiu Kõrgkool, professor

Kadri Tamme Tartu Ülikool, meditsiiniteaduste valdkond, anestesioloogia ja intensiivravi kaasprofessor

Maarja Torga Riigikohus, tsiviilkolleegiumi nõunik

Otsus: Kooskõlastada uurimistöö

Uurimistöö nimetus: Muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta

Vastutav uurija (asutus):

Johanna Uuemäe (Tartu Ülikool, sotsiaalteaduste valdkond, psühholoogia instituut, Näituse tn 2, Tartu)

Komitee poolt läbivaadatud dokumendid:

1. Uurimistöo avalduse koostööstuse saamiseks Tartu Ülikooli inimuringute eetika komiteelt, 05.03.2026
2. Lisa 1. Intervjuu kavand, 05.03.2026
3. Lisa 2. Õpetaja informeerimise ja teadliku nõusoleku leht, 05.03.2026
4. Lisa 3. Uuringukutse, 05.03.2026
5. Lisa 4. Madis Orr CV

Uurimistöo lõpp: 30.06.2026

Komitee esimees: Maire Peters */allkirjastatud digitaalselt/*

Komitee sekretär: Kaire Kallak */allkirjastatud digitaalselt/*

Väljastatud: 06.03.2026

Selgitus:

- Tartu Ülikooli teaduseetika komitee otsus uuringu taotluse osas ei kohusta isikuandmete või andmekogu vastutavat või volitatud töötajat andmeid uurijale väljastama. Isikuandmete või andmekogu vastutav või volitatud töötaja on kohustatud hindama, kas isikuandmete väljastamine uuringu tegemise eesmärgil ja uurija poolt taotletud viisil on tehniliselt võimalik, lubatud ja vastab õigusaktidele.
- Tartu Ülikooli teaduseetika komitee annab hinnangu planeeritavas uuringus isikuandmete töötlemise suhtes taotluses esitatud kirjelduse ja dokumentide alusel. Uuringus kasutatavate isikuandmete vastutav või volitatud töötaja (vastutav uurija ning uuringumeeskond) vastutab isikuandmete töötlemise nõuetekohasuse ja õigusaktidele vastavuse eest ka siis, kui eetikakomitee on uuringu koostööstanud.

Tartu Ülikool

grandikeskus

Ülikooli 18a

50090 Tartu

tel 737 6215 |

e-post eeetikakomitee@ut.ee

Lisa 2. Intervjuu kavand

- *Helisalvesti käivitamine*

Tere!

Mul on väga hea meel Teid näha. Aitäh, et nõustusite selles arutelus osalema. Mina olen Madis Orr, Tartu Ülikooli magistrant, ja uurin oma magistritöö „Muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta“ raames õpetajate uskumusi ja tegureid, mis kujundavad õpilastele turvalist õpikeskkonda. Räägime täna sellest, kuidas Teie mõtestate õpetaja rolli ja muusikaõppes osalemise kogemust. Keskenduge, palun, enda kogemusele õpetajana ja seeläbi kujunenud seisukohtadele. Eriarvamused on loomulikud ja teretulnud. Julgustan Teid ka üksteisega arutlema ja mõtteid vahetama, teeme seda lugupidavalt, kuulame ja arvestame teineteisega. Tuletan meelde, et vältimaks Teie mõne sõna või mõtte mittekuulmist või unustamist, salvestan meie koosviibimist. Edaspidi kirjutame salvestised võimalikult kiiresti tekstifailideks ja eemaldame igasuguse info, mis võimaldaks kellelgi Teie isikut kindlaks tegemast ning kustutame helisalvestised. Teil on igal hetkel võimalus pausi paluda või arutelust eemalduda, kui tunnete, et seda soovite. Näete enda ees nõusolekuvormi, palun võtke rahulikult aega ja lugege see läbi ning allkirjastage enne alustamist. Küsimuste korral andke märku ja tulen Teie juurde või küsige valjult.

- *Võimalikud küsimused ja vastused.*
- *Nõusolekuvormide allkirjastamine ja kokkukogumine.*

Kas olete valmis alustama?

- *Nõusoleku korral edasi liikumine, keeldumise korral võimalike murekohtade adresseerimine.*

Aitäh Teile!

Sissejuhatus intervjuuküsimustesse

Olete kõik kogemustega õpetajad. Tutvumiseks rääkige täpsemalt, kui kaua olete õpetajana töötanud, mis õppeainet (instrument) õpetate ja mitu õpilast teil praegu on.

Kui Te mõtlete möödunud nädala tundidele, siis milline hetk on tekitanud tugeva tunde, et Teie ja õpilase vahel on hea ja usalduslik suhe?

Hoiakud ja uskumused

Mida positiivset annab lapsele muusikakoolis õppimine?

Milline on hea õpetaja? Kuidas väljundub hea õpetaja olemine? Millised omadused on heal õpetajal?

Mida saab õpetaja teha lapse arengu toetamiseks?

Lastel ja noortel on tihti keerulisem end juhtida ja järjekindel olla. Mida peaks õpetaja tegema, et lapsi sellistes olukordades toetada? Mida ei peaks/tohiks õpetaja teha?

Milline on tasakaal meeldivuse ja pingutuse vahel muusikaõppes?

On kuulda väidet, et tänapäeva lapsed on varasemate põlvkondadega võrreldes erinevad. Millist metoodikat enam ei rakendata, aga Teie hinnangul võiks?

Kas on ka vastupidi – mõningaid põhimõtteid, mis on varasemast ajast ja endiselt kasutatakse kuigi ei peaks? Millised?

Milline on halb õpetaja? Mida teeb halb õpetaja?

Kust jookseb piir hea ja liiga karmi õpetaja vahel? Millised omadused neid eristavad?

Milline õpetaja käitumine on üle piiri minev? Kuidas selles olukorras või pärast sellist olukorda käituda?

Subjektiivsed normid

Milline on hea õpilane? Millised omadused on heal/edukal õpilasel?

Milliseid omadusi läheb tarvis, et jõuda tipptasemel mängijaks?

Mis põhjustel tullakse muusikakooli õppima?

Õpilased kirjeldavad oma muusikaõppe kogemusi erinevalt. Näiteks võivad nad rääkida, et õpetaja on nende vastu vaenulik, halvustav või ükskõikne. Mida Teie sellist õpilase mõtet kuulates arvate? Kuidas te reageeriksite? Mida te teeksite?

Millised on Teie arvates muusikakoolis või muusikamaastikul valitsevad 'kirjutamata reeglid', mida teistes valdkondades ei ole? Kuidas erineb muusikamaastik teistest valdkondadest?

Mõned õpetajad tunnevad, et liigne tähelepanu turvalisuse reeglitele võib muuta õpetaja-õpilase suhte liiga formaalseks või külmaks? Kuidas Teie seda tunnetate?

Mis te arvate, kes on õpilaste jaoks kõige suuremad eeskujud?

- Aitäh! Annan märku, et oleme oma vestlusega jõudmas lõpusirgele. Ees ootab veel üks küsimuste plokk.

Tajutud käitumuslik kontroll

Mis on õpetaja roll õpilase jaoks?

Milline on ebaturvaline õpikeskkond lapse jaoks? Milles see väljendub?

Milline on õpetaja roll õpilasele turvalise õpikeskkonna loomisel? Mis põhimõtteid või reegleid Teie selle saavutamiseks kasutate?

Mil määral on laps võimeline aru saama või väljendama seda, kui õpikeskkond ei ole talle turvaline? Mil määral võib laps meeldivuse ja turvalisusega seotud olukordi valesti tõlgendada?

Kuidas lahendada tekkinud konflikte või probleeme õpilasega? Millal peaks kedagi konflikti lahendusse kaasama?

Kuidas ära tunda väärkohtlemist? Mis on väärkohtlemine muusikaõppes?

Lõpuküsimused

Kas või mis peaks muutuma muusikaõppes? Mida peaksid erinevad osapooled (õpilased, lapsevanemad, õpetajad, muusikakoolid) teisiti tegema?

Kas Teil on veel mõtteid, mida soovite jagada?

Suur tänu Teile osalemast ja oma kogemust jagamast. Kui Teil on veel küsimusi, siis vastan neile hea meelega!

- *Intervjuu ja helisalvestise lõpp.*

Lisa 3. Uuringukutse

Tere, hea õpetaja!

Kutsume Teid osalema Tartu Ülikooli magistritöö raames läbiviidavasse uuringusse „Muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta“. Uuringu eesmärgiks on paremini mõista, kuidas muusikakoolide õpetajad mõtestavad turvalise õpikeskkonna olemust ja oma rolli selle kujundamisel. Uuringu läbiviimine kestab kuni 2026. aasta juunini, andmekogumine toimub 2026. aasta märtsist aprillini. Uuringu läbiviimine on kooskõlastatud Tartu Ülikooli teaduseetika komiteega (kooskõlastus [x]).

Uuringusse on kutsutud täisealised muusikakoolide õpetajad, kes töötavad 2025/26 õppeaastal muusikakoolis. Uuringus osalejatele ei ole seatud ülemist vanusepiiri. Uuring koosneb grupiti läbiviidavatest intervjuudest, mis kestavad üks kuni kaks tundi. Intervjuud helisalvestatakse ning andmete töötlemisel muudetakse Teie isik anonüümseks. Grupi suuruseks on kolm kuni viis osalejat. Intervjuude ajad lepitakse osalejatega kokku meilitsi pärast registreerimisvormi täitmist [registreerimisvormi aadress]. Seejärel võtame Teiega edaspidiste kokkulepete tegemiseks ja info jagamiseks võimalikult kiiresti ühendust.

Uuringus osalemine on vabatahtlik ja Teil on võimalik selles osalemisest loobuda igal hetkel. Kogutud andmetest kustutakse kõik sellised osad (sh nimed, kohad), mis võimaldaks Teie või Teiega seonduvate isikute tuvastamist. Andmeid analüüsid on Teie isik muudetud anonüümseks ja uuringu tulemused esitatakse üldiste kokkuvõtetenä. Anonüümse kujul andmeid (loodud tekstifaile) säilitatakse tähtajatult. Kogutud andmeid kasutatakse teaduslikel, hariduslikel ja arenduslikel eesmärkidel.

Uuringuga seotud murede, küsimuste ja mõtete korral kirjutage julgelt madis.orr@ut.ee või johanna.uuema@ut.ee.

Parema õpikeskkonna nimel

Madis Orr

TÜ psühholoogia instituudi rakendusliku käitumisteaduse magistrant

Lisa 4. Õpetaja informeerimise ja teadliku nõusoleku vorm

Lugupeetud muusikakooli õpetaja!

Kutsun Teid osalema Tartu Ülikooli magistritöö raames läbiviidavasse uuringusse „Muusikakoolide õpetajate uskumused turvalise õpikeskkonna kohta.“ Uuringu eesmärgiks on paremini mõista, kuidas muusikakoolide õpetajad mõtestavad turvalise õpikeskkonna olemust ja oma rolli selle kujundamisel. Uuringu läbiviimine kestab kuni 2026. aasta juunini, andmekogumine toimub 2026. aasta märtsist aprillini. Uuringu läbiviimine on kooskõlastatud Tartu Ülikooli teaduseetika komiteega (kooskõlastus 2/T-8).

Uuringusse on kutsutud muusikakoolide õpetajad, kes töötavad 2025/26 õppeaastal muusikakoolis. Uuring koosneb grupiti läbiviidavatest intervjuudest, mis kestavad üks kuni kaks tundi. Grupi suuruseks on kolm kuni viis osalejat. Intervjuude ajad lepitakse osalejatega kokku meilitsi. Uuringusse registreerimine toimub läbi registreerimislingi, mille järgselt võtab uuringu läbiviija edasiste kokkulepete tegemiseks ja nõusolekuvormi tutvustamiseks meilitsi Teiega ühendust.

Intervjuusid helisalvestatakse. Pärast intervjuude toimumist intervjuud transkribeeritakse (vormistatakse ümber tekstiks) maksimaalselt kuu aja jooksul pärast intervjuude toimumist. Transkriptsioonidest eemaldatakse nimed ja muud isikuandmed, mis võimaldaks Teie isikut või tööandjat kindlaks teha. Pärast transkribeerimist kustutatakse helisalvestised ja Teie nime ja meiliaadressi sisaldav andmetabel, hiljemalt juuni 2026. Umbisikustatud transkriptsioone säilitatakse tekstifailina tähtajatult Tartu Ülikooli Microsofti OneDrive'is. Transkriptsioonid, helisalvestised ning Teie nime ja meiliaadressi sisaldav andmetabel on ligipääsetavad vaid käes oleva uuringu uurimisrühmale. Allkirjastatud nõusolekulehti säilitatakse uurimistöö lõpuni, seejärel need hävitatakse, hiljemalt juuni 2026.

Uuringus osalemine on vabatahtlik ja Teil on võimalik selles osalemisest loobuda ja antud nõusolek tagasi võtta 30 päeva jooksul pärast intervjuu toimumist. Uuringus

osalemisest loobumine on võimalik hetkeni, mis intervjuusalvestised ei ole veel transkribeeritud ja selle käigus Teie isik tuvastamatuks muudetud. Uuringus osalemine ei ole Teie tervisele ennustavalt ohtlik, kuid võib tekitada tugevaid emotsioone või ebamugavusi tundlikest teemadest rääkides. Kogutud andmeid kasutatakse teaduslikel, hariduslikel ja arenduslikel eesmärkidel. Andmeid analüüsitakse anonüümselt umbisikustatud transkriptsioonidest ja tulemused esitatakse üldiste kokkuvõtetenä.

Palume Teilt nõusolekus uuringus osalemiseks. Märkige palun oma valik, kirjutades punktiirile „Jah“ ja allkirjastades käesolev dokument. Palun tagastage allkirjastatud dokument intervjuerijale. Küsimuste korral on teil võimalik pöörduda otse intervjuerija poole või kirjutada aadressil madis.orr@ut.ee või johanna.uuemae@ut.ee.

..... Olen nõus osalema uuringus. Olen nõus osalema grupiintervjuus, mida helisalvestatakse ja hiljem transkribeeritakse. Olen nõus, et minu poolt edastatud info talletatakse anonüümsel kujul tähtajatult. Olen nõus oma isikuandmete töötlemisega. Olen nõus, et minu poolt jagatud sisendit analüüsitakse anonüümselt koos teiste osalejate sisendiga ja kokkuvõtlikult esitatud tulemusi avaldatakse teaduspubliktatsioonides ning hariduslikel eesmärkidel.

Nimi:

Allkiri:

Lugupidamisega

Uuringu läbiviija: Madis Orr, Tartu Ülikooli magistrant

Juhendajad: Johanna Uuemäe, Andero Uusberg

Kui Teil tekib küsimusi uuringus osaleja õiguste kohta, siis pöörduge palun Tartu Ülikooli teaduskomitee poole telefonil 737 6215 või e-posti aadressil etidakomitee@ut.ee.

Kaebustega isikuandmete töötlemise osas pöörduge palun Tartu Ülikooli andmekaitse spetsialisti poole e-posti aadressil andmekaitse@ut.ee.